Nr 42
40e jaargan

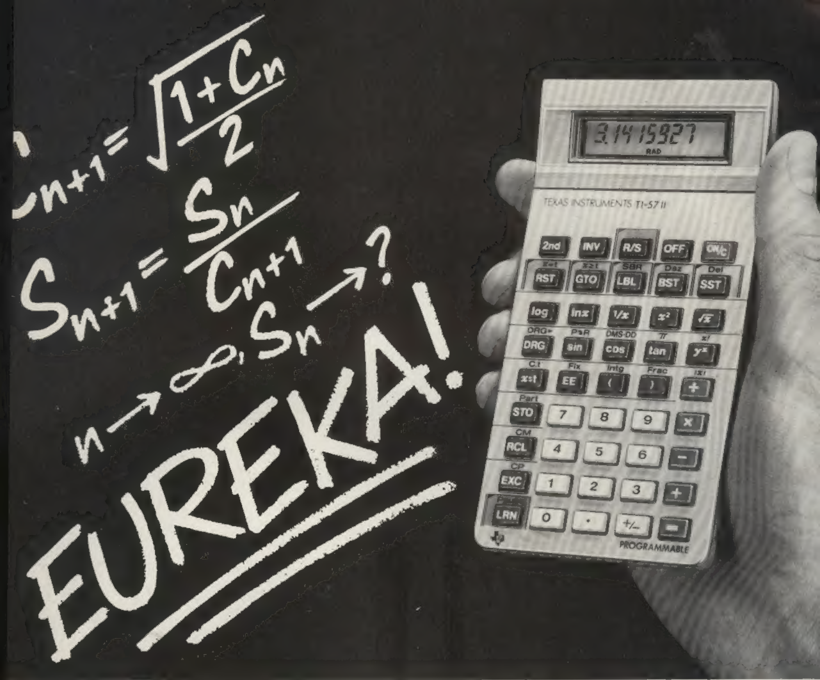
kuifje

HET WEEKBLAD VOOR DE SUPER-JEUGD VAN 7 TOT 77 JAAR

JUGURTHA
De maanbergen

40F-NEDERLAND f 2,25.
15-10-85

Wiskunde?
Met je programmeerbare TI-57 II begrijp je in één klap waar het allemaal om draait.

Zeg nooit meer "Ik snap er niets van." Want nu is er de programmeerbare TI-57 II van Texas Instruments.

Een rekenmachine die speciaal ontworpen werd om wiskunde bevattelijker te maken. En om je de antwoorden zo vlug mogelijk door te spelen. Op elk studieniveau.

Hoe dat in z'n werk gaat? Wanneer je met de machine een vergelijking oplost, kan je de logische opbouw letterlijk stap voor stap volgen. En als je een fout maakt, geeft de TI-57 II een seintje. Zodat je die misser zelf kunt rechtzetten.

Bij elk nieuw probleem komt zo dat ene moment waarop je, EUREKA!, in één klap begrijpt waar het allemaal om draait.

En beter begrijpen, da's een eerste vereiste voor betere resultaten.

SPECIFICATIES

48 programmastappen of 7 geheugens
Algebraisch Operating System*
Interne berekening (cijfers): 11
Tests, sprongen, subroutines en lussen
Hard plastic etui
2 jaar garantie

De TI-57 II maakt het leven trouwens ook eenvoudiger omdat zich herhalende berekeningen vermeden worden. Het volstaat de gegevens in te voeren, en de geprogrammeerde rekenmachine doet de rest. Dat geeft jou de nodige tijd en energie om je bezig te houden met echte problemen. Je moet 'm eens proberen, die programmeerbare TI-57 II. Dan begrijp je in één klap wat we bedoelen.

TEXAS INSTRUMENTS

McCANN-ERICKSON - 1372/05/014

JUGURTHA

DE MAANBERGEN

JUGURTHA

NIET EENVOUDIG... VOORZICHTIG AFDALEN... GOEDE STEUNPUNTEN ZOEKEN... ALLE STEVIGE ROTSUITSTEEKSELS AFTASTEN... EN DAN OPNIEUW, ZONDER ONGEDULDIG TE WORDEN...
HÉ... MIJN VOETEN STUITEN OP DE LEEGTE EEN GAT IN DE ROTSWAND? NOG EEN STUKJE ZAKKEN... PROBEREN VERDER TE GAAN...
EEN GANG... DAAR KOMT DAT LICHT UIT... IK PROBEER ER BINNEN TE KOMEN ...
!?
EEN ROOSTER... IK KAN NIET VERDER, MAAR MISSCHIEN KAN IK IETS ZIEN...
?

(1) ZIE: MAKOENDA.

SLA OM

JUGURTHA

DE GLADIATOREN VAN MARSIA
MIJN NIEUWSTE ALBUM!

wordt vervolgd

BON Je kunt de poster ook bestellen met deze bon. Je betaalt dan ƒ 5,- + ƒ 2,50 voor order- en verzendkosten.
Ik wil graag zo'n spannende deurposter:

Naam ....

Adres ....

Postcode en plaats ....

Leeftijd ....

Deze bon, samen met een eurocheque, betaalcheque of girobetaalkaart t.w.v. ƒ 7,50 in een gesloten envelop sturen naar Otto Simon, Schuilenburglaan 1, 7604 BJ Almelo.

Knudde IN SPACE

SAMENVATTING: De Klaploperboys, vanaf nu Knudde 1, maken de Lariekoekse Boys in met 36-16 cijfers. Hiervan raakt zelfs technisch commisaris Johan Druyff onder de indruk...

wordt vervolgd

ZOJUIST VERSCHENEN!

Er zijn al liefst 41 delen van deze bekende en populaire serie verschenen. In het nieuwste deel beleefd Rik Ringers weer spannende avonturen en weet hij het geheim van 'Het huis van de wraak' te ontcijferen. Haal dit spannende stripalbum gauw voordat het is uitverkocht!

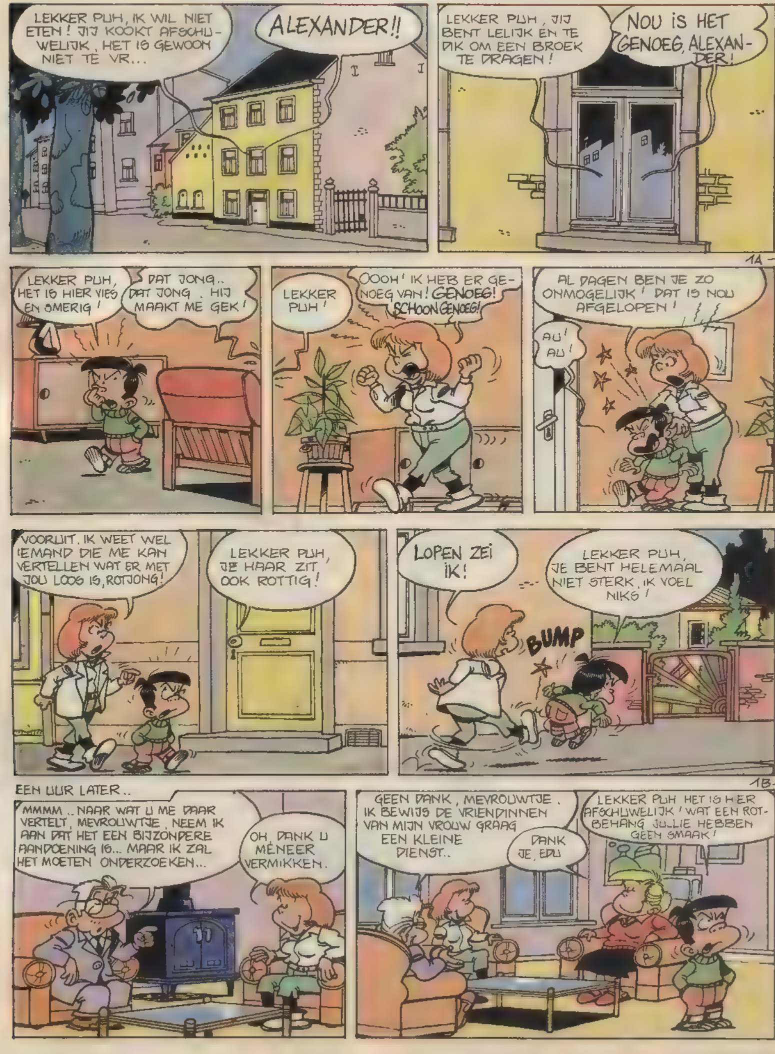

slechts ƒ 6,75

Alle 41 delen zijn weer volop te koop in de kiosk, supermarkt, warenhuis, tijdschriftenhal, boekhandel, sigarenzaak en de stripspeciaalzaak.

Meneer Edouard

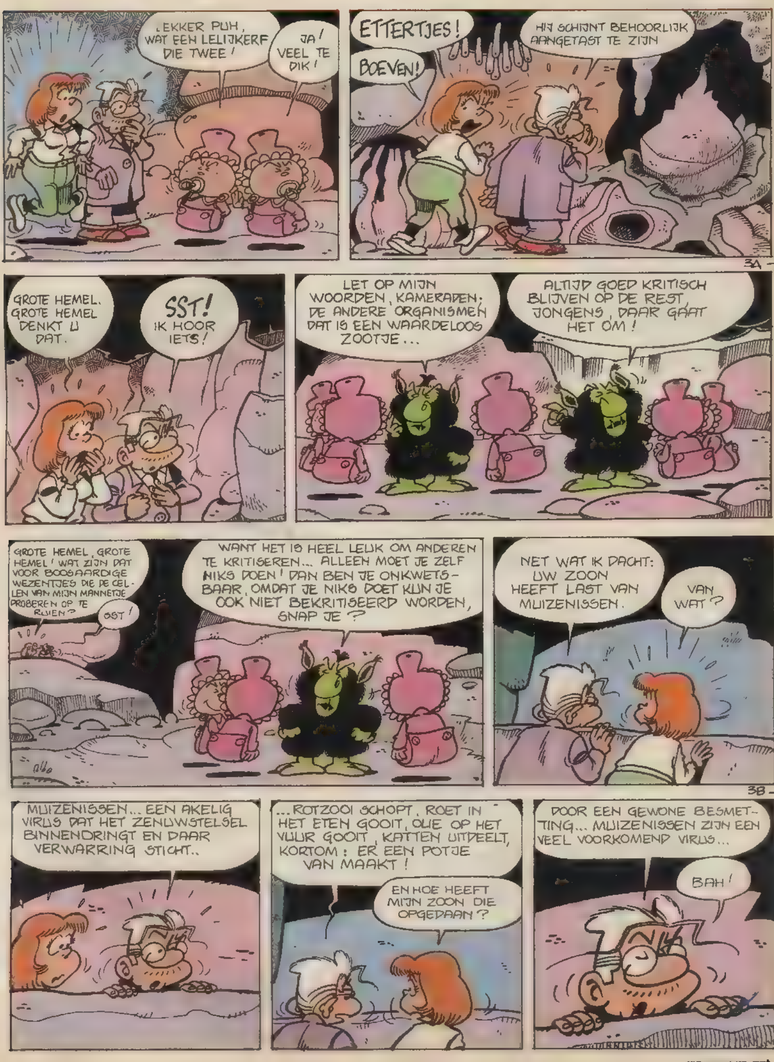
ROTJOCH

SLA OM

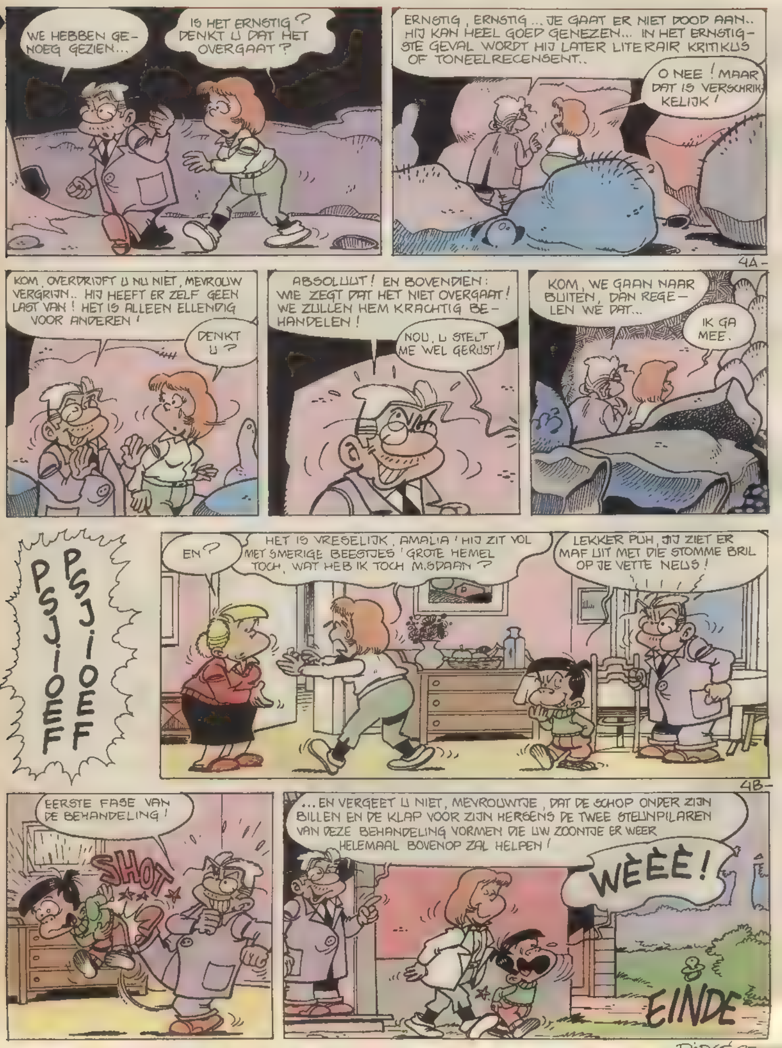
Meneer Edouard

LEKKER PUH, WAT EEN LELIJKERF DIE TWEE!
JA! VEEL TE DIK!
ETTERTJES!
BOEVEN!
HIJ SCHIJNT BEHOORLIJK AANGETAST TE ZIJN
3A
GROTE HEMEL. GROTE HEMEL DENKT U DAT.
SST! IK HOOR IETS!
LET OP MIJN WOORDEN, KAMERADEN; DE ANDERE ORGANISMEN DAT IS EEN WAARDELOOS ZOOTJE...
ALTIJD GOED KRITISCH BLIJVEN OP DE REST, JONGENS, DAAR GAAT HET OM!
GROTE HEMEL, GROTE HEMEL! WAT ZIJN DAT VOOR BOOSAARDIGE WEZENTJES DIE DE CELLEN VAN MIJN MANNETJE PROBEREN OP TE RUIEN?
SST!
WANT HET IS HEEL LEUK OM ANDEREN TE KRITISEREN... ALLEEN MOET JE ZELF NIKS DOEN! DAN BEN JE ONKWETSBAAR, OMDAT JE NIKS DOET KUN JE OOK NIET BEKRITISEERD WORDEN, SNAP JE?
NET WAT IK DACHT: UW ZOON HEEFT LAST VAN MUIZENISSEN.
VAN WAT?
3B
MUIZENISSEN... EEN AKELIG VIRUS DAT HET ZENUWSTELSEL BINNENDRINGT EN DAAR VERWARRING STICHT..
...ROTZOOI SCHOPT, ROET IN HET ETEN GOOIT, OLIE OP HET VUUR GOOIT, KATTEN UITDEELT, KORTOM: ER EEN POTJE VAN MAAKT!
EN HOE HEEFT MIJN ZOON DIE OPGEDAAN?
DOOR EEN GEWONE BESMETTING... MUIZENISSEN ZIJN EEN VEEL VOORKOMEND VIRUS...
BAH!

SLA OM

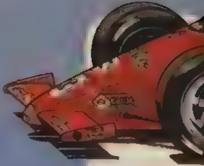
Meneer Edouard

DOMMEL
DUPA
VRAAG MIJN NIEUWSTE ALBUM "ZONNIG ZORGELOOS" EEN UITSTEKENDE LACHKUUR!
IN TEGENSTELLING TOT WAT MEN IN HET ALGEMEEN PLEEGT TE GELOVEN IS DE SCENARIST NIET DE ABSOLUTE MEESTER OVER HET VERLOOP VAN ZIJN VERHAAL..
DE TEKENAAR TROUWENS EVENMIN..
JE MAG DE STRIPFIGUUR... EH... DE HELD NIET VERGETEN! DIE HEEFT OOK ZIJN WAFJE TE ZEGGEN!
IDEES
SOMS IS EEN INITIATIEFJE VAN DE LAATSTE AL VOLDOENDE OM DE AUTEUR VOOR GEK TE ZETTEN.
VOORBEELDJE..
IK HAK OP EEN HOUTBLOK IN EN DOOR EEN OPZETTELIJK ONHANDIGE MANEUVER LAAT IK HET IN DE LUCHT SPRINGEN..
TCHOP
KLASSIEKE EN OVERBEKENDE GAG: HIJ DIENT DUS OP MIJN SCHEDEL TE BELANDEN.
MAAR DAAR KOM IK TUSSENBEIDE!
IK!
ONDER HET VERBIJSTERDE OOG VAN DE AUTEUR ONTGLIPT DE HELD HEM EN BESCHRIJFT EEN INGEWIKKELD PARCOURS DAT EEN HOUTBLOK NIMMER KAN VOLGEN.
BOVENDIEN HOEF IK, DAAR IK ME VOORZIEN HEB VAN EEN STALEN HELM VOOR HET ONWAARSCHIJNLIJKE GEVAL DAT IK OP MIJN UITGANGSPUNT BEN TERUGGEKEERD, NIETS TE VREZEN!
KLONG!
DE GAG IS MISLUKT.
WELNEE! ZO VALT HIJ EIGENLIJK VEEL AARDIGER UIT! DUPA
BONK

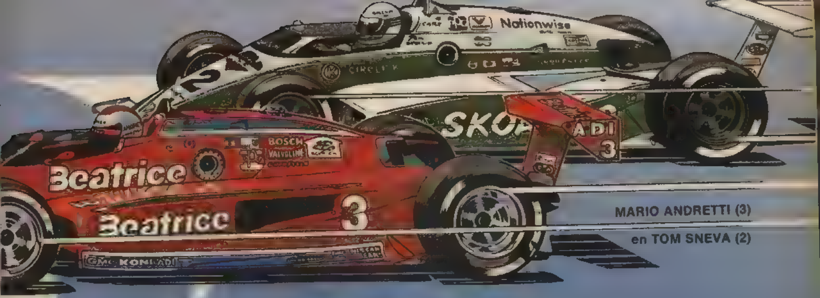
HEY, TAXI!

Het C.A.R.T.-kampioenschap, wel eens van gehoord? Nee nee, heeft niks met carting te maken. Maar als ik er nu eens 'Indianapolis' aan toevoeg dan gaat er misschien iets dagen? Natuurlijk, dat is zo. de 'dinosaurussen' met hun voorgeplaatste Offenhausermotor komen je voor de geest. Nou, je bent er nog niet helemaal.
De laatste daarvan beet in het stof in 1967 toen het vierde tijdvak van de Indianapolis-formule begon.
De 'Indy'-eenzitters zijn minder geavanceerd dan de huidige F-1's en lijken sterk op de F-1's van vier jaar geleden. Een kwalijk puntje voor de Amerikaanse trots: bijna alle renstallen gebruiken Brits materiaal, dat beter bleek dan de plaatselijke productie.
Van de zestig wagens in 1985 zijn er maar twee van Amerikaanse makelij: de Eagle 85 GC's van Dan Gurney. De rest van het veld bestaat uit March 85 C's (ongeveer 40) en Lola T900's (een twintigtal). Ach ja, ik vergat de twee Fulgura CD 6 C's!
Wat de motoren betreft: de Cosworth DFX heeft alle andere onttroond! Het is een V8-turbo van 2650 cc, afgeleid van de beroemde Engelse Cosworth DFV, die zojuist zijn loopbaan in de F-1 achter de rug heeft. Volgepompt met methanol levert hij wel bijna 750 pk.
Dit jaar stonden de twee Buick-motoren en de ene Chevrolet wel heel eenzaam aan de start tegenover de 30 DFX-en!
Verder 'zuigen' de Indy-CART-bolides (van Championship Auto Racing Teams – de vereniging van 'stallen') nog ouderwets aan de grond, gebruiken ze allerlei soorten banden en beschikken ze over hetzelfde injectiesysteem (behalve de Buicks in Indianapolis).
Het grote verschil met de F-1 ligt voornamelijk in het soort circuits waarop gereden wordt, het verloop van de race en zeker ook de prijzen die te winnen zijn.
Wat de circuits betreft, die zijn te verdelen in twee categorieën. Enerzijds zijn er de wegcircuits, zoals bij de F-1, en anderzijds de ovale speedways en superspeedways (zoals Michigan, Pocono en Indianapolis) waar soms angstaanjagende snelheden kunnen worden bereikt. Als je weet dat dit jaar in Indy Pancho Carter de pole-position bereikte met een GEMIDDELDE van 342 km/u over 4 ronden, dan begrijp je waarom de ongevallen zo veelvuldig, spectaculair en vaak tragisch zijn: in de 69 maal dat de 500 mijl verreden zijn heeft de muur die het circuit omgeeft meer dan 60 coureurs het leven gekost.
De race zelf eist evenveel taktiek als sportieve prestatie. Bij het geringste ongeval verbieden de gele vlaggen elke poging tot passeren, en de pace car, die de horde in toom houdt, doet de voorsprong van sommige deelnemers te niet. Het circuit wordt vrijgemaakt. Dat is de ideale gelegenheid om naar de pits te rijden om nieuwe banden om te leggen of te tanken, omdat de tanks van 153 liter verplichten tot bijtanken. Brandstofverbruik?... 131 liter per 100 km...

AL UNSER

MARIO ANDRETTI (3)

en TOM SNEVA (2)

eh[illegible] maar dat is een maximum! Bij de pits wordt vaak beslist over de eindoverwinning. Het ballet van de technici is spectaculair. Methanol, een heel vluchtige vloeistof, ontbrandt heel gemakkelijk, en de vlam is praktisch onzichtbaar. Op Indy werken de monteurs in de pits een technisch programma in een oogwenk af. En de kijkers, althans de kenners onder hen, nemen de tijd op en fluiten of applaudisseren daarna, naargelang de snelheid! Tenslotte zij vermeld dat de Indy-coureurs niet rijden als het regent.

Om de coureurs en de ploegen te motiveren worden er, behalve de [illegible]en naar gelang de finishpositie, ook behoorlijke geldprijzen uitgeloofd. Het kampioenschap wordt rijkelijk gesponsord, vooral door PPG Industries, een belangrijke leverancier voor de US autoindustrie. In totaal zullen in 1985 11,5 miljoen dollar aan prijzen worden betaald aan de deelnemers, waarvan eenderde in Indianapolis.

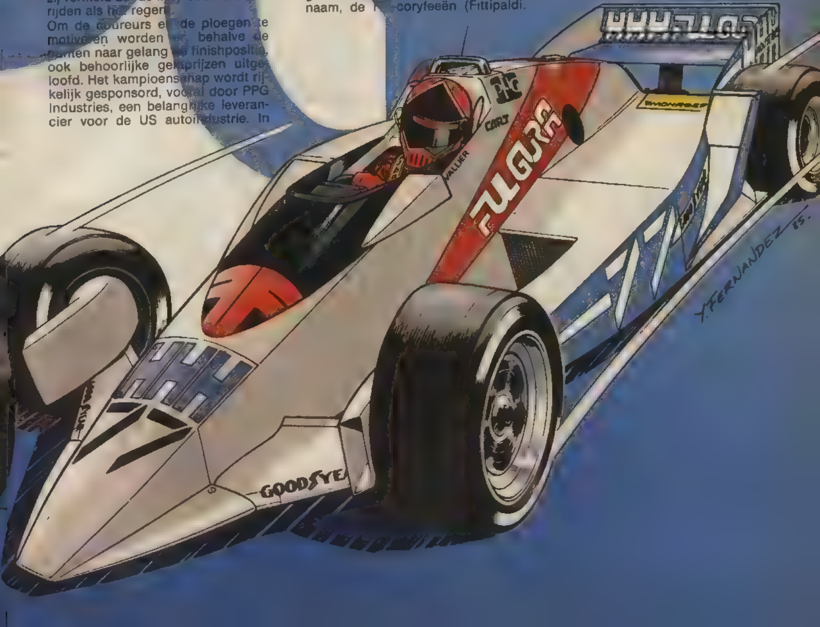
En bij de huidige dollarkoersen... Pfff! Net wat je zegt. Dat verklaart ten dele de aantrekkingskracht van dit kampioenschap. Er staan een paar grote namen op de [illegible]: Foyt, Andretti, Al en Bobby Unser, Rutherford, Johncock, Mears, Sneva, enz. De j[illegible] moet al [illegible] de veertig z[illegible]. Naast hen de volgende generatie Amerikaanse coureurs van naam, de [illegible]-coryfeeën (Fittipaldi, Guerrero, Giacomelli, Daly...) en de plaatselijke sterren van het tweede plan.

Dit jaar ontving Danny Sullivan voor zijn zege in de 500 mijl van Indianapolis bijna een half miljoen dollar. Dat komt neer op 622 dollar per kilometer (± 35.000 F of f 1.950,-). Tel uit je winst.

Danny, die taxichauffeur is geweest in New York, zal er wel raad mee weten.

Hé, taxi!

Yvan Fernandez

TON en TINNEKE

WALLI
BOM

alain chevallier

EXTRA LANG VERHAAL

VALSTRIK IN INDIANAPOLIS

SLA OM

alain chevallier

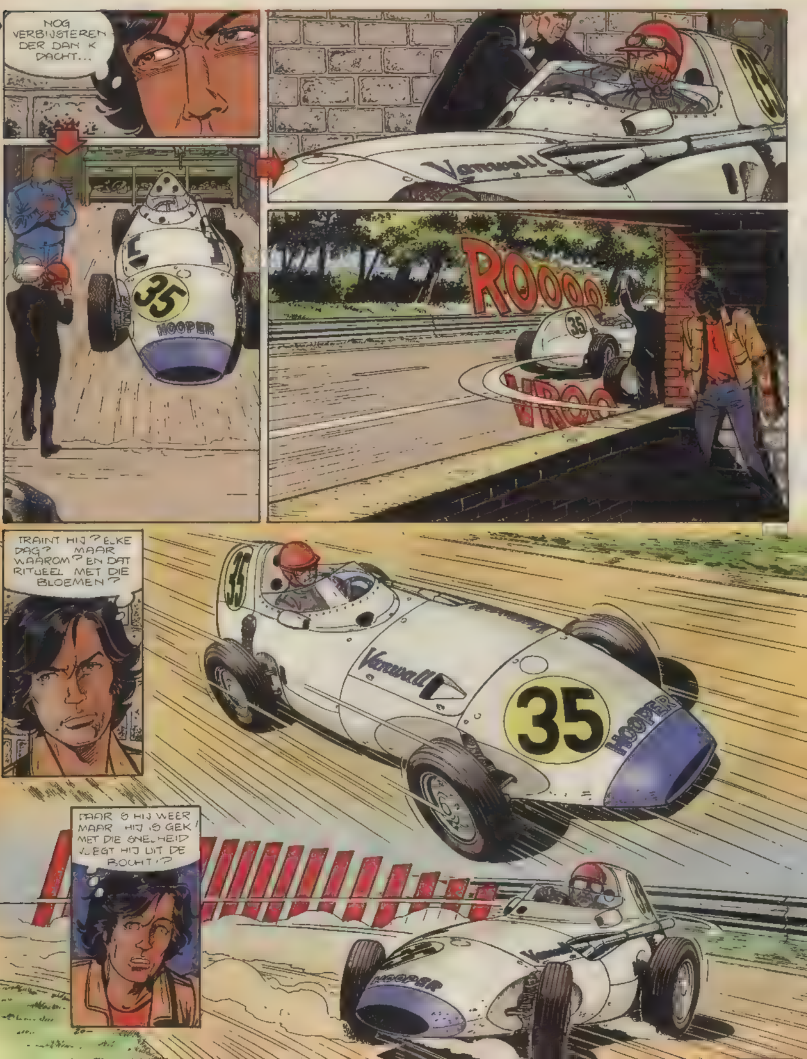

CHRISTIAN DENAYER
A.-P. DUCHATEAU
IVAN FERNANDEZ

SLA OM

alain chevallier

OP HET NIPPERTJE
HET LUKTE HEM NET! WIL HIJ IETS BEWIJZEN? OF IS HET EEN NIEUWE VORM VAN "RUSSISCHE ROLLETTE"?
DE VOLGENDE DAG.
VOLGENS MIJ KOMT ZIJN AGRESSIE DAAR VANDAAN ALAIN. HIJ EIST MEER DAN HET MAXIMUM VAN DE PILOTEN
JA, EN HUN LEVEN TELT NIET VOOR HEM! MATERIAAL DAT ALLEREERST WINST MOET OPLEVEREN!
EN HIJ ZOL PROBEREN ZICHZELF TE OVERTUIGEN DAT HIJ ZELF OOK IN STAAT IS ALLE RISIKO'S TE NEMEN? MISSCHIEN MAAR IK GELOOF DAT ER IETS ANDERS IS
IN EDER GEVAL ZULLEN WE DOEN WAT WE KUNNEN OM "INDY" EN DE "C.A.R.T." TE WINNEN EN DAN, WEGWEZEN!
BEN JE BEZORGD OM ME STEACK?
NEE NIET OM JOU OM CASTEL!
KWALIFICATIERONDEN OP INDY...
WAS HET GOED, ALAIN?
JE ZOU BETER KUNNEN PHIL, MAAR
BEROERD! WAARDELOOS! ONWAARDIG VOOR EEN PROF!

SLA OM

alain chevallier

CASTEL NEEMT IN ZIJN WOEDE DE BOCHT TE KORT EN SLIPT..
MAAR
ZIE JE WEL DAT HIJ BETER KAN? HIJ HEEFT ZIJN TIJD VERBETERD! JE KUNT ALTIJD JE MAXIMUM VERHOGEN!
HEEL MAKKELIJK OM LESJES TE GEVEN ALS JE ZELF NIETS RISKEERT! VOORTAAN KOM JE NIET MEER NAAR DE PROEFRITTEN, HOPKINS! DE RACE IS MIJN VERANTWOORDELIJKHEID!
WE ZIJN COMPAGNONS IN VOOR- EN TEGENSPOED, CHEVALLIER!
TEGENSPOED, JA. IK BEGIN ONDERHAND TE DENKEN DAT JOUW DOEL DE DOOD VAN JE COUREURS IS! DAT ZOU JE GENOEGEN DOEN NIET?
ABSURD! IK BEN ZAKENMAN!
BEMOEI JE DAN MET JE ZAKEN! EN ALS JE IN JE VERVLOEKTE ONDERNEMINGEN UIT DE BOCHT VLIEGT REKEN ER DAN NIET OP DAT IK JE BEKLAAG!
DAT ZEI JE MET OPZET, HÈ? EEN GOEDE RAAD: PRAAT NOOIT MEER ZO TEGEN ME! NOOIT!
NOG EEN GOEDE RAAD: LAAT ME LOS!
DIKTEER LIEVER EEN AANGETEKENDE BRIEF AAN GRACIE, DAT ZAL JE KALMEREN!
HM... JE BENT WAT VER GEGAAN, ALAIN!
MISSCHIEN! MAAR ER STEEKT HIER IETS ABNORMAALS ACHTER. EN IK ZAL WETEN WAT!

SLA OM

alain chevallier

EXTRA LANG VERHAAL
OP HET OVALE CIRCUIT OVERTREFT CHEVALLIER ZICHZELF EN BEHAALT MET VLAG EN WIMPEL ZIJN KWALIF CAT E
IN MEI IS HET EEN HELE TOER OM IN INDIANAPOLIS EEN KAMER TE KRIJGEN
EEN KAMER? 25$ MAAR DIT WEEKEND 150$
NO VACANCY
DWAY MOTE
22
INDIANAPOLIS 500 MAY 26th
French Driver Alain Chevallier Wins the Battle for the Pole 213.663mph 4-Lap Avg.!
IN HET ALGEMENE ENTHOESIASME WEET ALAIN CHEVALLIER, DE "FRENCHIE", NET ALS IN LONG BEACH DE POLE POSITION TE VEROVEREN.
The Qualifying Lineup
Pos Row 1 Chassis - Engine 4-Lap Avg. Speed
OP DE OCHTEND VAN DE RACE IS HET NIET ZELDZAAM ENKELE POLITIE AGENTEN VOOR 25$ TOERISTENWAGENS NAAR HET CIRCUIT TE ZIEN LEIDEN
VIERHONDERDDUIZEND TOESCHOUWERS OP DE TRIBUNES. 3400.000 $ AAN PRIJZENGELD IN DE KASSA'S EN ENKELE DUIZENDEN BALLONNEN DIE WORDEN LOSGELATEN...
IN DE LUXUEUZE SUITES BOVENIN DE TRIBUNES WORDT CHAMPAGNE GEDRONKEN...
DE CIRCUSSPELEN ANNO 1985...
SLA OM

alain chevallier

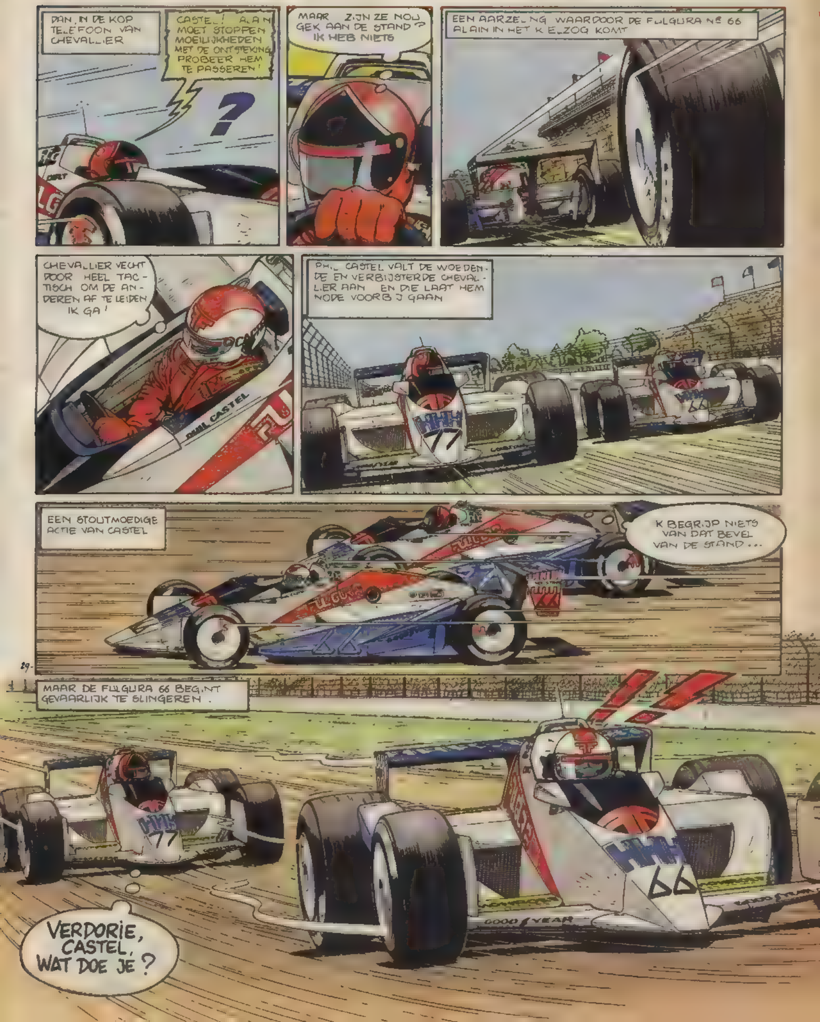

EN TERWIJL GUERRERO VOORBIJSTUIFT
... PROBEERT CHEVALLIER ZIJN EERSTE PLAATS TE BEHOUDEN, EN TEGELIJK ZIJN WAGEN TE SPAREN NA DE INSPANNINGEN VAN HET BEGIN VAN DE RACE...
GELUKKIG VALT HET MEE. MAAR DE GELE VLAGGEN WORDEN GEZWAAID. DE POPULAIRSTE RACE TER WERELD WORDT ONDERBROKEN OM HET WRAK VAN HET CIRCUIT TE KUNNEN HALEN
OPEENS HET GROENE LICHT. DAAR GAAT-IE WEER!
HET SPOOKBEELD VAN ALAN EN DE ANDERE DEELNEMERS DE BETONNEN MUUR LANGS HET CIRCUIT, WAAR ZE MET 340 KM LANGSRAZEN...

SLA OM

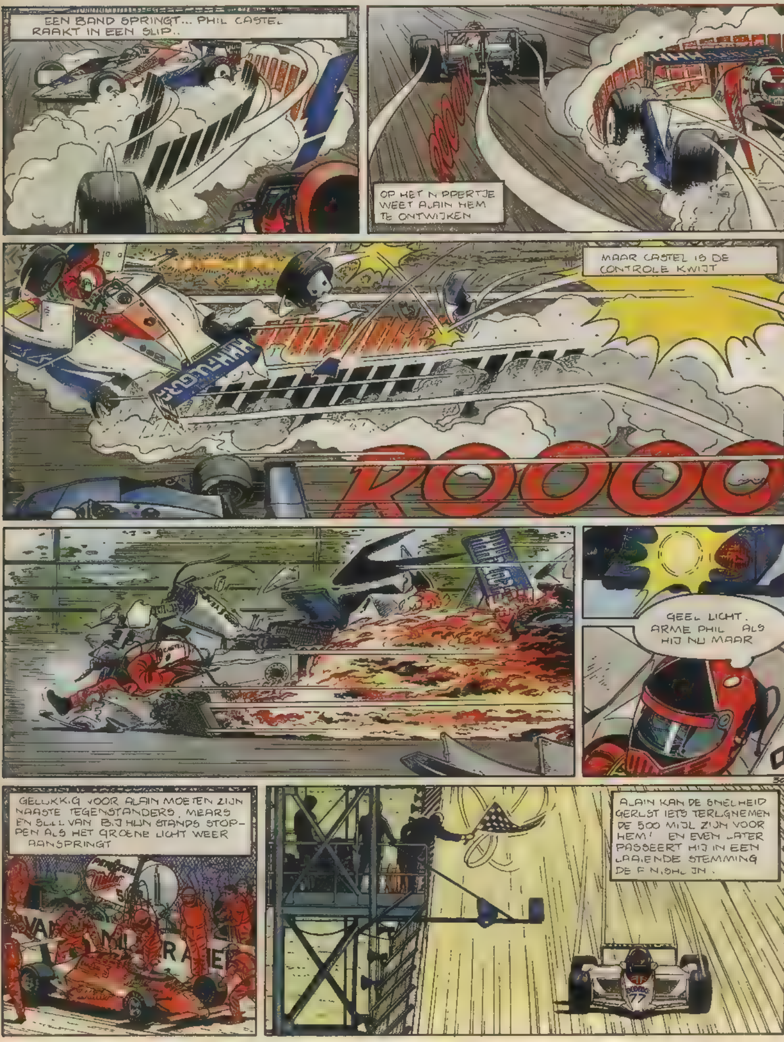
alain chevallier

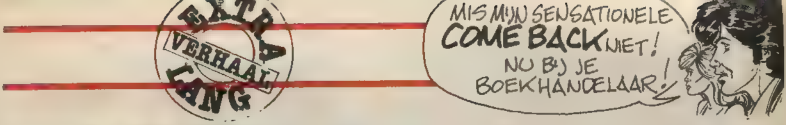

EXTRA LANG VERHAAL

alain chevallier

EXTRA VERHAAL LANG
MIS MIJN SENSATIONELE COME BACK NIET! NU BIJ JE BOEKHANDELAAR!

EN LATER
SUPER! GEWELDIG ALAN!
EN CASTEL?
NAAR HET ZIEKENHUIS GEBRACHT... IN ERNSTIGE TOESTAND
DAT IS JULLIE SCHULD! WAAROM GAVEN JULLIE HEM DIE STOMPZINNIGE INSTRUCTIES PER RADIO? IK ZOU MOETEN STOPPEN WEGENS ZOGENAAMDE MOEILIJKHEDEN MET DE ONTSTEKING! HIJ MOEST ABSOLUUT DE EERSTE PLAATS INNEMEN! ZIJN JULLIE NOU GEK?
MAAR IK ZWEER JE, ALAIN.. NIEMAND HEEFT DAT DOOR DE RADIO GEZEGD! INTEGENDEEL DE RADIO WERKTE NIET! WE KONDEN JE ONMOGELIJK BEREIKEN!
WAAR WAS HOPKINS?
JA? WAT WIL JE VAN HOPKINS, CHEVALLIER? FELICITATIES OMDAT JE BIJNA DE HELE RACE HEBT VERPEST MET DIE GEK VAN EEN CASTEL IN JE PLOEG?
...HOPKINS, DIT GAAT TEVER! IK HEB GEWONNEN, EN DIE ARME PHIL STERFT MISSCHIEN VANWEGE ONBEGRIJPELIJKE DINGEN DIE GEBEUREN... EN DAT IS HET ENIGE WAT JE TE ZEGGEN HEBT! WALGELIJK!
ZWIJG!
NEE! ZE HEBBEN CASTEL ERIN LATEN LOPEN PER RADIO EN MIJ OOK! "ZE" WILDEN DAT IK DE RACE ZOU VERLIEZEN EN K ZAL ERACHTER KOMEN WIE DIE "ZE" ZIJN!
WOU JE MIJ BESCHULDIGEN?
NOG NIET, MAAR DAT KOMT MISSCHIEN NOG! JE HAAT ME JIJ HAAT COUREURS! JE HEBT ZELF GETRACHT ER EEN TE WORDEN EN DAT IS MISLUKT! EN DAARAAN HEB JE EEN WAANZINNIGE HAAT OVERGEHOUDEN TEGEN WINNAARS EN TEGEN DE RACEWERELD!
HOE.. HOE WEET JE DAT? JE ..JE ZULT ER SPIJT VAN KRIJGEN, VAN WAT JE DAAR ZEI! IK VERBIED JE DE TOEGANG TOT ALLE CIRCUITS IN DE U.S.A.! IK ZAL JE KRIJGEN!
CASTEL HEB JE AL GEKREGEN! MAAR MIJ, DAAR MOET JE VROEGER VOOR OPSTAAN! JE ZULT MIJ NIET VERNIETIGEN, HOPKINS! NOOIT!
500 000 $ PRIJZENGELD 22 KOSTBARE PUNTEN VOOR HET KAMPIOENSCHAP VOOR CHEVALLIER...20 000 $ PREMIE VOOR HET FULGURA-TEAM, WEGENS DE SNELSTE RAVITAILLERING... MAAR OP HET PODIUM WEET CHEVALLIER MET MOEITE ZIJN ONGERUSTHEID EN ZIJN WOEDE TE VERBERGEN ALS HIJ DE CUP VAN ZIJN GROOTSTE OVERWINNING OPHEFT: INDY!

Einde

kuifje Super-Jeugd

TE KOOP

Met de eerste platen van DERIB, TIBET, COSEY, HERMANN, ROSINSKI

...EN EEN MASSA JONG TALENT!

Dwaaskop

SAMENVATTING: De blauwe dwergen hebben Dwaaskop gevangen genomen. Hij wordt gedwongen een proef te ondergaan om zijn leven te redden. Ze brengen hem naar een doolhof...

SLA OM

Dwaaskop

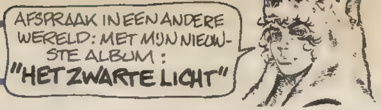
ERIC

ARME SOLDAAT! GESTORVEN VAN KOU EN UITPUTTING! DIE DWERGEN ZIJN DUIVELS!
IK PAK DIT VAN JE IK ZAL ER MEER AAN HEBBEN DAN JIJ
DAT HOOP IK ALTHANS ...
KLANG
ALBINO-POEMA'... TWEE NOG WEL ... IK HEB GEEN SCHIJN VAN KANS ...
IK WIL ME NIET LATEN INSLUITEN ...
RRRRAAW
AANVALLEN...EEN DOORBRAAK FORCEREN..
YAAAAA

SLA OM

Dwaaskop

AFSPRAAK IN EEN ANDERE WERELD: MET MIJN NIEUWSTE ALBUM : "HET ZWARTE LICHT"

NAAR DE DUIVEL JULLIE, LAAT ME ERDOOR ! IK BEN NIET BANG !
SJLAK
RAAW
VERLOREN MOEITE !.. ZE ZIJN ERIN GESLAAGD ME KLEM TE ZETTEN...
GRRRRRR
VERDWIJN, DWAASKOP, VOOR ZE VAN DE VERRASSING BEKOMEN ZIJN !
VOLG ME ! VAN HIER AF KAN IK HET MIDDEN VAN DE DOOLHOF ZIEN.

THORGAL

SAMENVATTING: Thorgal, Aaricia, Tjall en Kriss besluiten een vuur aan te leggen. De bedoeling is een patrouille naar hen toe te lokken, zodat ze een gevangene kunnen nemen die hen de weg wijst naar Mayaxatl

SLA OM

THORGAL

GRZEGORZ ROSINSKI
JEAN VAN HAMME

DE GODIN... DE NAAMLOZE GODIN...
ZIJ IS HET... DE NAAMLOZE GODIN... ZE IS HET ...IK ZIE HAAR... IK HERKEN HAAR...
THORGAL, MIJN LIEFSTE, KALMEER... IK SMEEK JE...
THORGAL THORGAL THORGAL
THORGAL THORGAL
THORGAL!
WAT? WAT IS ER? WAT GEBEURT ER?
IK HEB THORGAL GEZIEN, BOOMUDET.. HIJ IS ZIEK... HIJ ZAL STERVEN!

SLA OM

THORGAL
PASSIE EN ANGST... „DE BOOGSCHUTTERS"! MIJN NIEUWSTE ALBUM!
WEER ZO'N AKELIGE DROOM VAN JE ONGE-TWIJFELD... WACHT, IK ZAL JE WAT WATER GEVEN...
HET IS GEEN DROOM, BOOMVOET... HET IS WAAR THORGAL ZAL STERVEN WE MOETEN HEM HELPEN
EN DAARNA GA JE LEKKER SLAPEN
MAAR JE BEGRIJPT HET NIET, BOOMVOET! IK WIL DAT WATER NIET!
IK WIL HET NIET!
IK... IK HEB HET GEDAAN.
TANATLOC, IK HEB HET GEDAAN!
IK HEB HET GEDAAN!
JE BENT ZO MOOI, KRISS VAN VALNOR... JE HUID IS ZO HEERLIJK ZACHT...
ALS JE WILT ZAL IK JE VOLGEN TOT HET EIND DER WERELD...
JE LEERT SNEL HOE JE TEGEN VROUWEN MOET SPREKEN, TJALL-DE-VURIGE...
BEGIN DUS MAAR MET ME NAAR HET KAMP TE VOLGEN. TIJD OM TE GAAN SLAPEN. MORGEN VERTREKKEN WE BIJ ZONSOPGANG.
wordt vervolgd

ARNOLD, DE DROMER

BRUNO DISANO

DOMINIQUE LALOT

27 jaar
(geboren 24.3.1957)

VLUCHTEN IN EEN UNIVERSUM VAN KLEUREN

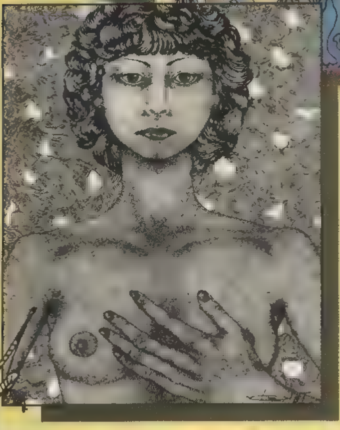
Dominique heeft de verwarrende charme van een karakter vol kontrasten. Ze is breekbaar en wilskrachtig, veeleisend en zachtaardig.
Ze is geboren in Zaïre. Misschien vandaar haar tegelijk tedere en wilde natuur, haar passie voor tekenen en, meer nog, kleuren. Ook haar fysiek verraadt een grote gevoeligheid. Speelse bruine krullen vallen als een waterval op haar schouders en omlijnen een gezicht met een schuchtere glimlach en grote, geheimzinnige, diepe katteogen.
Moeilijk te geloven misschien, dat Dominique een getrouwde vrouw van 27 is met twee kinderen.

Maar de jaren en het leven hebben haar grootste passie, die voor het tekenen, niet verminderd.
Fijne lijnen, een rijk kleurenpalet en een gedurfde pennetrek karakteriseren al haar werken.
Dominique gebruikt zowel gouache, kleurinkt als waterverf om haar vreemde en fascinerende werelden te evokeren. Daarin drie konstanten: vrouwen, katten en reptielen.
Dominique is de gevangene van haar inspiratie en kan dus niet op bevel werken. Wat haar kort bij de «pure kreatie» brengt, zoals zij het zelf noemt. Ze zou graag willen dat de kunst volledig belangeloos kon beoefend worden, zonder verplichtingen, zonder kommerciele banden. Daarom misschien dat ze haar studies klassieke filologie en akademie niet afmaakte. Niet dat ze niet wil werken, maar...
Dominique heeft haar techniek ontwikkeld met gedurende jaren alles wat haar voor ogen kwam te reproduceren. Tekeningen, schilderijen, foto's... Niets ontsnapte haar.
Dominique loopt zelf niet zo hoog op met haar werkstukken, en dat maakt haar alleen maar sympathieker.
Op stripgebied koestert zij de meeste bewondering voor Franz, de tekenaar van Lester Cockney en Jugurtha.

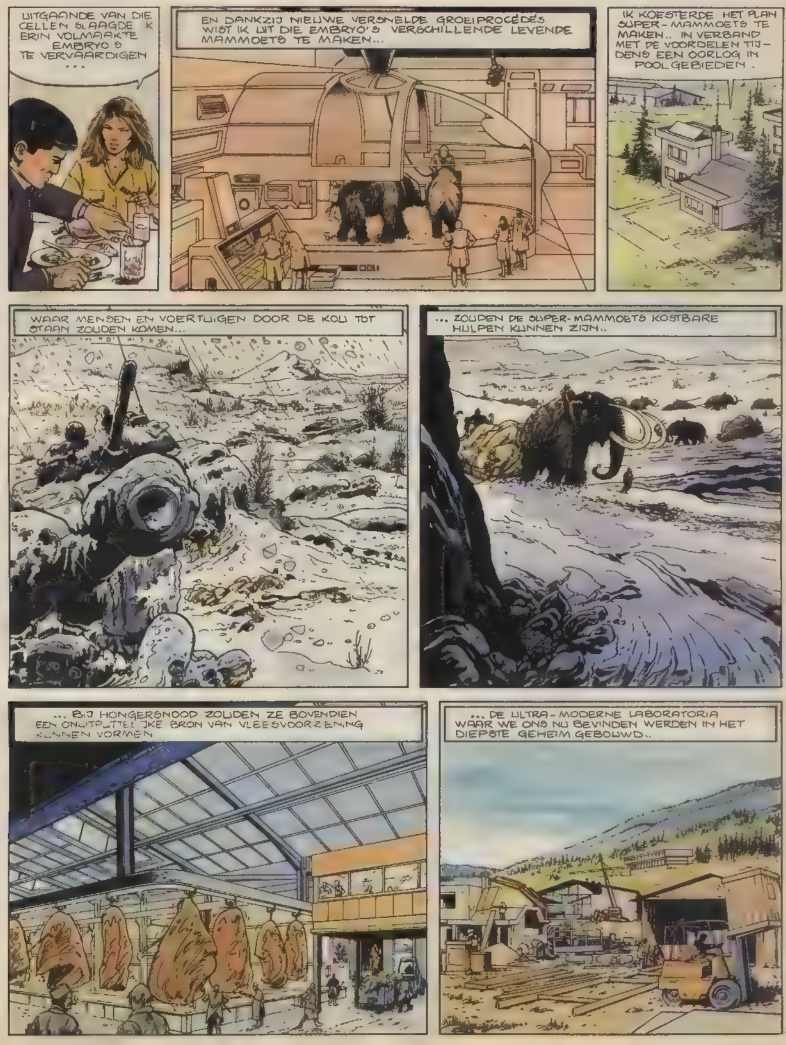
BOB MORANE

CORIA
HENRI VERNES

SAMENVATTING: Bob vervolgt zijn weg naar het militaire kamp. Daar wacht hem een verrassing... In de basis worden mammoeten gekweekt..

DE MAMANTU ONTWAAKT!

SLA OM

BOB MORANE

HELAAS HEEFT DE MEDAILLE OOK EEN KEERZIJDE. HET PLANTENEXTRAKT DAT IK GEBRUIK OM DE WEZENS ZO GIGANTISCH TE MAKEN WERKT OP HUN ZENUWSTELSEL, ZODAT ZE AANVALLEN VAN DOLHEID KRIJGEN...
TWEE MAANDEN GELEDEN WIST TITAN, MIJN MOOISTE EXEMPLAAR TE VLUCHTEN. HIJ ZWIERF OVER DE TAIGA ZONDER DAT WE HEM ONSCHADELIJK KONDEN MAKEN
BIJ DE BEWONERS VAN DE TAIGA DE OUDE
TOT LEVEN WEKTE
DE MAMANTU! DE MAMANTU! HIJ IS ONTWAAKT.
WAAROM VERTELT U ME DAT? HET ONDERZOEK IS TOCH GEHEIM?
U HEBT TITAN ONTMOET EN IK WAS U EEN VERKLARING SCHULDIG. TOCH ZOU IK U WAT WILLEN VRAGEN...
IK ZOU WILLEN DAT U MET NIEMAND ZOU PRATEN OVER WAT U HIER GEZIEN EN GEHOORD HEBT. HEB IK UW WOORD DAAROP?
IK GEEF U MIJN WOORD
IK ZAL VERTROUWEN IN U KUNNEN HEBBEN.. NU ZAL IK U RONDLEIDEN DOOR MIJN LABORATORIA..
HUNK
HUNK HUNK

HUNK
HUNK
DIT IS PROFESSOR STANOV. EEN VAN MIJN MEEST WAARDEVOLLE MEDEWERKERS.
DAN WACHT MORANE EEN VERRASSING.
HIJ KR JGT HET IDEE OF HIJ
HET HOL VAN EEN MONSTERMAKER UIT EEN GRIEZEL.ERHAAL BETREEDT
ELK VAN DIE CONTAINERS BEVAT EEN MAMMOET- EMBRYO IN ONTWIKKELING.
HET DRIJFT IN EEN SYNTHETISCHE VLOEISTOF DIE STERK LIJKT OP HET OORSPRON-KEL.JKE VRJCHTWATER ALS HET EMBRYO VOLLEDIG ONTW KKELD S WORDT HET UIT DE CONTAINER GE-HAALD

SLA OM

BOB MORANE

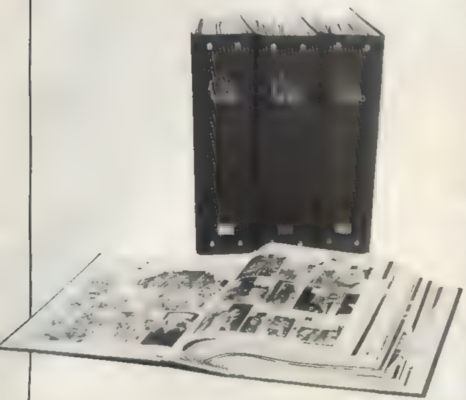
VRAAG
EEN ROOS VOOR DE GELE SCHADUW
AAN JE BOEKHANDELAAR!

wordt vervolgd

BEWAAR JE WEEKBLAD ZONDER HET TE BESCHADIGEN!

BESTEL DE SCHITTERENDE «KUIFJE VERZAMELBAND»!

In prachtig bruin kunstleder, met afbeelding van KUIFJE en BOBBIE in goud op rug en voorkant. De verzamelband kan 18 nummers bevatten. Voor een jaargang heb je dus drie banden nodig.

Voor België
Prijs: 210 BF + 40 BF verzendingskosten per verzamelband.
Speciaal aanbod: als je 9 banden bestelt (voor 3 jaargangen dus) krijg je de 10 de GRATIS!
Prijs: 2.250 BF (verzendingskosten inbegrepen)
Bestellingen met een gebarreerde cheque op naam van:
De Lombard Uitgaven
P.-H. Spaaklaan 1-11
1070 BRUSSEL
of stort het bedrag op postrekening 000-0190916-20 van het weekblad KUIFJE.

Voor Nederland:
Maak fl. 11.50 + fl. 3.50 verzendingskosten per verzamelband over op gironummer 561 90 04
ten name van
Lombard Uitgaven Nederland b.v
Heemstede.
Drie weken na ontvangst van de betaling krijg je de verzamelband(en) thuis bezorgd.

VOOR IEDEREEN
De verzamelbanden worden in een stevige verpakking geleverd. VERGEET BIJ JE BESTELLING NIET TE VERMELDEN DAT HET OM DE «KUIFJE VERZAMELBANDEN» GAAT EN HET GEWENSTE AANTAL EXEMPLAREN!

ISSN 0023 - 5024
Het weekblad Kuifje moet verkocht worden tegen de verplichte prijs. Het mag niet in een leesmap, noch in huur gegeven worden, behalve wanneer de uitgever zijn toestemming heeft verleend. Tekeningen en manuskripten — niet door ons gevraagd — worden niet teruggezonden.

DE LOMBARD UITGAVEN
P.-H- Spaaklaan 1-11, 1070 Brussel — Prk. 000-0190916-20
Uitgever: Raymond LEBLANC, ls. Gerardlaan 9 - 1160 Brussel
Directeur: Guy LEBLANC
Redactie: J.-L. VERNAL, M. VAN OPPEN
Fotogravure: DE SCHUTTER N.V
Offsetdruk: DE BIEVRE, p.v.b.a. - Brasschaat

Advertenties voor België: Tel.: 02/522.56.00

ABONNEMENT	BELGIË	BUITENLAND	
Geldt niet voor Nederland		+ verzending	TOTAAL
3 maanden (+ extra-nummer)	600 BF		
6 maanden (+ 2 extra-nummers)	1 180 BF	645 BF	825 BF
1 jaar (+ 4 GRATIS extra-nummers)	2 150 BF	1.290 BF	3 440 BF
2 jaar (+ 8 GRATIS extra-nummers)	4 250 BF	2.580 BF	6 830 BF

KUIFJE-NEDERLAND
Lombard Uitgaven Nederland B.V.
Postbus 341, 2100 AH Heemstede
Telefoon 023 - 290190 / 290192

ABONNEMENTSOPGAVE/KLACHTEN
P.V.O.-abonnementen service
Postbus 77, 5126 ZH Gilze   Telefoon 01615-5920 / tst. 218
Abonnementsprijs: 1/2 jaar . fl. 58 50
1 jaar . fl. 117
Adreswijziging: 4 weken van te voren **schriftelijke** opgave via wikkel rond KUIFJE
Annuleringen: opzegging **4 weken** vóór het einde van de abonnementstermijn **schriftelijk** opgeven

ADVERTENTIES
Special Media b.v
Postbus 3300, 1001 CA Amsterdam
Telefoon 020-222 366

VOLGENDE WEEK vieren wij de 30ste verjaardag van RIK RINGER!

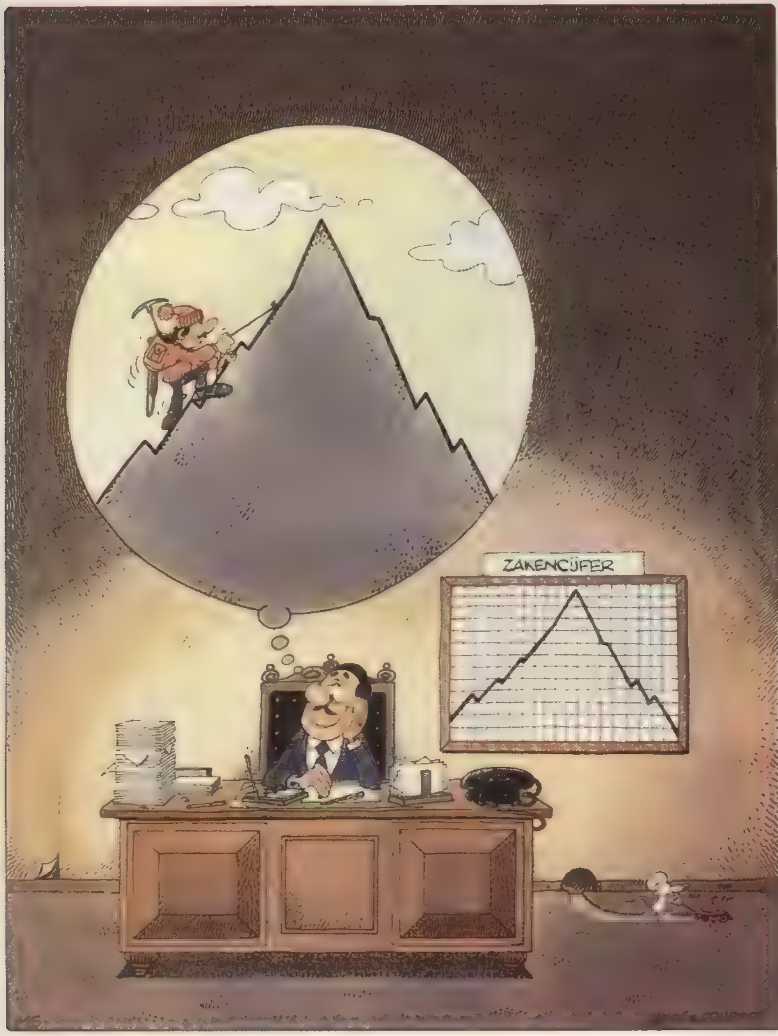
met een extra lang verhaal waaraan een 15-tal auteurs hun medewerking verleenden!

NIET TE MISSEN!

EEN KNIPOOGJE
van ernst

RAAR maar WAAR

door Jérôme Gérard

RUIK EENS HOE LAAT HET IS...

In de 17de eeuw leefde er aan het Franse hof een bijzonder vindingrijk persoon. Jean-Jacques Renouard de Villayer, afkomstig uit Bretagne en Staatsraad onder Lodewijk de Veertiende, had inderdaad in een tijd waarin de enige verlichting uit kaarsen bestond, een methode ontwikkeld om in het donker erachter te komen hoe laat het was. Vlakbij zijn bed, onder handbereik, had hij een klok met een grote wijzerplaat neergezet, waarvan de uurcijfers hol waren en gevuld met verschillende kruiden. In het pikkedonker hoefde de ingenieuze burggraaf alleen maar met zijn vinger de positie van de wijzers af te tasten, en daarna de geur van het dichtstbijzijnde gaatje op te snuiven om te weten hoe laat het ongeveer was, omdat elk van de twaalf kruiden overeenkwam met een uurcijfer. Je kunt je de monoloog voorstellen: «Kwart over mosterd? Dan kan ik nog tweeëneenhalf uur slapen als ik om kwart voor peper wil opstaan! Hatsjie!».

Diezelfde Villayer bedacht ook een toestel dat zijn gloriedagen beleefde toen de kroonprins er een in Parijs, een in Chantilly en een in Versailles liet installeren. Het betrof hier een «zwevende stoel die, door middel van tegenwichten, stijgt en daalt tussen twee muren tot aan de gewenste verdieping». Met andere woorden: een lift. Helaas bleef de schoondochter van Philippe d'Orléans op een dag klem zitten in het ding, tussen twee verdiepingen. Het duurde drie uur voor ze vrij was, nadat men een muur had doorgebroken. Dat ongeluk was voldoende om voorlopig een eind te maken aan deze vinding die later nog heel wat «ups en downs» zou kennen.

Een derde schepping van Villayer was de postdienst. Om de correspondentie binnen Parijs te vergemakkelijken liet hij op de voornaamste kruispunten bussen plaatsen die driemaal per dag geleegd werden door postbodes, die de brieven naar een centraal kantoor brachten waar ze weer werden gedistribueerd naar gelang de wijk van bestemming. De prijs van de dienstverlening was één sou, die betaald werd door middel van een «biljet voor betaalde post», dat aan de brief werd gehecht: de voorvader van de postzegel dus. Helaas gooiden grappenmakers allerlei afval in de brievenbussen waardoor alles smerig werd en het systeem had niet het verwachte succes. Weer zag Villayer een uitvinding mislukken die het later helemaal zou maken...

MET HUN NEUS IN DE BOTER

Ieder jaar heeft in de lente in de grote lama-kloosters van Tibet het «Boterfeest» plaats. Al langer dan een maand van tevoren zijn talloze lama's in ijskoude grotten bezig met het mengen van diverse kleurstoffen (tot twintig verschillende toe) door de boter en er reliëfs van te boetseren die godheden voorstellen. De duizenden kilo's boter die nodig zijn voor die operatie worden gemaakt van yak-melk en geofferd door zwervende pelgrims. Al die kunstwerken met hun heldere kleuren worden op platforms van verschillende meters hoog geplaatst en zo één nacht lang bij het licht van olielampen aan de talloze bezoekers getoond. Daarna worden ze vernietigd.

Al het werk dat eraan verricht is kun je dus gerust beschouwen als boter aan de galg gesmeerd!

...De psychiater had gelijk: je kunt niet eeuwig met boter op je hoofd blijven zitten!

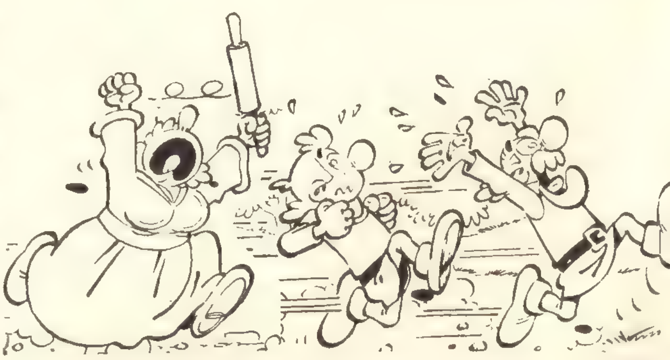

MET SINTJUTTEMIS

Wie is toch in 's hemelsnaam die heilige Juttemis die op zijn geweten heeft dat sommige dingen wel nooit zullen gebeuren? Zoek maar niet in de heiligenkalender, want daar zul je hem — of liever «haar» niet tegenkomen. Jutte of Jutta was een Middeleeuwse vrouwennaam die als een van de weinige niet afgeleid was van een heiligennaam. Kennelijk heeft nooit een draagster van deze oude Germaanse naam zich zo voorbeeldig gedragen dat er een heiligverklaring in zat. Het feest van Sinte Jutte — de Sinte Jutte-mis — werd dus nimmer gevierd. Met twee grote uitzonderingen: op de dag dat Pasen en Pinksteren op één dag vielen en in de periode dat de kalveren op het ijs dansten...

IN 'T KORT...

* Het snelste landdier is de luipaard: 115 km/u! De mens kan op z'n hoogst een bescheiden 37 km/u scoren...
* Het menselijk lichaam bestaat voor 70 % uit water, net als het oppervlak van de aarde.
* Oversteekplaatsen met «spijkers» voor voetgangers zijn een uitvinding van de componist Maurice Ravel

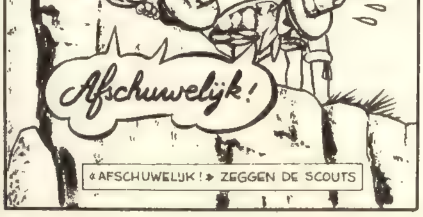

HOE STERK IS DE EENZAME STRIPMAKER?

Stel je even de absurde situatie voor: je brengt een droomvakantie door aan het strand van de Chinese Zee. Al waterfietsend wordt je opeens overvallen door een grondzee die je in de golven stort. Dan doemt er uit het zilte nat een Porsche op, met aan boord twee lieden waarvan de één zich ontpopt als de eerste liefde van je vriendin. De wereld is klein, toegegeven, maar het staat buiten kijf dat sommige toevalstreffers bepaald onaangenaam zijn. Weinig aannemelijk, zeg je? Tja. In elk geval is dit wat die arme Giel Derode overkomt. De gebeurtenis stelt ons tenminste wel in staat om iets meer te weten te komen over het privéleven van die lieve Maria Maes. Weet Nadine het trouwens wel? En wat betekent die uitroep van Rik? Maar het verzorgen van roddels is niet onze eerste taak. Laten wij ons liever buigen over het vervolg van de wederwaardigheden van de held van dit sterke sterre-verhaal.
Het stripluchtruim is, zoals bekend, overvol. We zijn inmiddels erg ver verwijderd van de eenzame maanreis die Kuifje indertijd maakte. Het krioelt tegenwoordig van de ruimtereizigers die in hun raketten door het heelal zoeven. Je komt ze in alle soorten en maten tegen. Zo hebben we Papilio, in 1979 geschapen door Pierret. Geloof het of niet, maar Pierret verdiende zijn eerste stripsporen voornamelijk door het tekenen van realistische verhalen. Natuurlijk ging het daarbij alleen om een realisme naar de vorm. «Ik heb altijd een voorkeur gehad,» zegt hij, «voor droomwerelden en alles wat met science fiction te maken heeft. Voor mij was dat een manier om te ontsnappen aan de nauwe grenzen van het dagelijks leven... Eerst vertaalde zich dat in illustraties, daarna in korte verhalen van één of twee pagina's. Toen kreeg ik zin om een echte held in het leven te roepen. Ik bedacht toen een robot, of liever een humanoïde, die ik verschillende avonturen liet beleven, gepubliceerd door Robbedoes. De strip werd onderbroken, en omdat ik me in het genre toch niet helemaal lekker voelde, besloot ik liever van uitgever te veranderen. En daarom stapte ik in 1978 bij Kuifje binnen met de allereerste platen van Papilio. Het idee voor die strip had ik trouwens op een ongebruikelijke manier gekregen. Ik hoorde een liedje van Robert Charlebois, over een Indianengebied dat werd binnengevallen door Europese kolonisten, en toen bedacht ik die stam op een planeet, die door invallers werd geplunderd. Daaruit ontwikkelde zich een hele reeks verhalen met allerlei verwikkelingen.» Pierret is meer tekenaar dan schrijver, en tekent daarom eerst wat hij wil vertellen. «Schrijven vind ik niet zo leuk,» zegt hij. «Maar samenwerken met een scenarist eist wel een heel nauwe verbondenheid, en die komt er niet zomaar! Daarom, bij gebrek aan beter, schrijf ik nu nog liever zelf mijn scenario.» Na «Bureau Zero», dat zojuist verscheen, zien we Papilio eind november terug in «De gevangene van Ipparo».

DIONIES D'OLDENBOOM EN DE FAMILIE KOEMANS

«AFSCHUWELIJK!» ZEGGEN DE SCOUTS

Uitgeverij Clumzy, die wij nog altijd innig dankbaar zijn voor de uitgave van «De Kandidaat» van Malo Louarn, duikt terug op met twee nieuwe stripuitgaven. Voor de ene gebruiken we nog net niet het epiteton «schitterend», over de andere kunnen we bepaald kort zijn.
«De gevallen baron», het eerste deel van «De redelijk spannende belevenissen van Dionies d'Oldenboom» is een schot in de roos. Dirk Stallaert heeft inderdaad klasse. Hij zal het inderdaad (vermoedelijk) ver schoppen. Uitstekend vinden wij: zijn taalgebruik, zijn droog gevoel voor humor, zijn hoofdpersonage, zijn tekenstijl in het algemeen. Vraagtekens, vooral voor de toekomst, plaatsen we bij: zijn tekenstijl in bepaalde details in de afwerking (lijkt op haastwerk), vermoedelijk de inkleuringen (daar valt uiteraard moeilijk over te oordelen aan de hand van een zwart-wit uitgave, maar aan de hand van de grijsvlakken kan je je een idee vormen over de afwerking van die inkleuringen, en die ziet er niet zo best uit. De cover is wat dat betreft al evenmin bemoedigend...) en... het taalgebruik (dat wij, zoals gezegd, uitstekend vinden, maar waarvan wij vrezen dat het vrij vlug zou kunnen gaan vervelen als Stallaert het niet streng in de hand houdt). Komaan, laten we het maar toegeven, wij vinden Stallaert een revelatie.
Anders is het gesteld met «Duistere tijden?...», een reeks stopstrips met de familie Koemans in de hoofdrol en gemaakt door Caryl Strzelecki. De uitgever, die per slot van rekening zijn waar moet verkopen, neemt de vrijheid Strzelecki te vergelijken met Kamagurka. Kama is een sinistere, bijwijlen briljante anarchist (we hebben het hier niet over het tekenwerk «an sich»), Strzelecki vertelt flauwe moppen, waarvan de meest recente van ongeveer net na het Concordaat van Worms moet dateren. Het werk van Bretecher is hem niet vreemd, maar verder dan wat ongeïnspireerd kopiëren komt hij niet. De uitgever zag dat blijkbaar nog net op tijd in en maakte er een album van 24 pagina's van, op de helft van de oplage van «Dionies d'Oldenboom». Volkomen terecht. Duistere tijden? Reken maar!

«De gevallen baron»
Dionies d'Oldenboom
door Dirk Stallaert
en
«Duistere tijden?...»
De familie Koemans
door Caryl Strzelecki
Uitg. Clumzy

PAPILIO
MICHEL PIERRET — HERVE CROZE

DE GEHEIMZINNIGE, HEROÏSCHE BELEVENISSEN VAN DE RUIMTE-AGENT

wordt vervolgd

in den beginne...

BARA

URBANUS-STRIPS

Zojuist verschenen in de URBANUS - serie
deel 8 "De proefkonijnen"

UITGEVERIJ LOEMPIA

Verkrijgbaar bij uw boek- en tijdschriftenverkooppunt.
Ook nog beschikbaar de delen 1 t/m 7 t.w.

Deel 1 - het fritkotmysterie
2 - de hittentitten
3 - het papschoolgenie
4 - Urbanus op Uranus
5 - het mislukte mirakel
6 - de pretparkprutsers
7 - Urbanus tegen de Dikkenekken

Verkoopprijs delen 1 t/m 4: ***f* 4,95** - delen 5-6: ***f* 3,95** - delen 7-8: ***f* 4,95**

U kunt deze delen ook bestellen door overmaking
van *f* 3,95 resp. *f* 4,95 + *f* 1,- portokosten per deel
op girorek. 5629727 t.n.v. Udima - Gilze.

ZEG NIET TE GAUW, HIJ WAS MAAR EEN CLOWN

Boulevard of Broken Dreams. De naam van dit tenten-theater-spektakel dat tijdens de zomermaanden Nederland en een stukje Vlaanderen rondtoerde, heeft iets romantisch/nostalgisch. Zo iets van soethout en koetjesrepen, gekoppeld aan de schijnwereld van het spel. Toch misten we daar één figuur die de roes van gemengde gevoelens moest kompleteren: een clown.

Nou ja, missen. Terwijl klasgenootjes schaterden van het lachen als de harlekijn in de poppenkast op zijn houten kop kreeg, terwijl ze bulderden als de cirkusclown hen welkom heette, kwijnde ik zachtjes weg. Ik sloot de ogen en schermde me af voor dit vreemde personage. Er was iets verkeerd en tot voor kort dacht ik dat het aan mij lag. Nu wil ik niet uitweiden over mijn fouten en frustraties, maar een clowntrauma, dat was niet mijn ekslusiviteit, maar een kollektief verschijnsel.

Send in the clowns, where are te clowns

De eerste clown opsporen kunnen we waarschijnlijk niet, maar dat de Griekse beschaving een vruchtbare bodem voor dergelijke figuren was, leidt geen twijfel. Onder de Grieken bevonden zich namelijk filosofen. Die beschouwden de wereld en het individu en kwamen snel tot de vaststelling dat ze daarmee afstand van die wereld konden nemen. *«Zijn en schijn»* noemde Plato dit. Bepaalde handelingen werden zo losgekoppeld van hun effektieve uitwerking. Zelfs de meest grove zaken konden straffeloos worden nagebootst en dit niet meer als rite maar als spel. Het slaan van iemand, hem bespotten... hoe harder en ekstremer de handeling, hoe groter de opluchting dat het allemaal maar gespeeld was. Dat veroorzaakte een ontlading: de lach.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat in Athene een zekere Selin met zijn komische kunstjes een broodwinning kon verdienen. Aardig detail daarbij is dat de man een broek droeg, ongebruikelijk bij de Oude Grieken en een bron van hilariteit. Dus toch de eerste? Selin was eigenlijk een tweeslachtig figuur, want de Atheners benaderden hem eerder — waarschijnlijk door zijn eigenaardig gedrag — als begunstigde van de goden. Met het geld dat ze Selin gaven, hoopten ze voorspoed van de goden af te dingen. Dergelijk verschijnsel, de gek als go-between, deed zich meer voor in vroegere samenlevingen. De dorpsidioot werd allerlei zonden ingefluisterd en met alle dorpsovertredingen belast werd deze «zondebok» (nog vroeger gebruikte men het dier om deze praktijken tot een goed einde te brengen) de bossen ingestuurd.

Ook bij de Romeinen is een clownsfiguur bekend. Een zekere Stratocles, verbonden aan het theater, probeerde als intermezzo doelbewust de mensen aan het lachen te brengen. Als grote surprise-act stierf hij tijdens zijn verjaardagsfeestje. Alleen Tommy Cooper zou zo'n massastunt herhalen door verleden jaar een hartaanval voor de kamera's te krijgen. Tragisch.

De clown had dus een sociale funktie. Hij was bevrijder en ontlaster van allerlei gevoelens. Niets verkeerds, niets schokkends, niets beangstigends.

Haha, said the clown

Hola, zo eenvoudig is het allemaal niet. In de middeleeuwen vloeien een aantal merkwaardige elementen samen. Er is de **«wilde jacht»** en daarmee doelden de germanen op Odin die met gevolg tijdens stormachtige nachten door het luchtruim scheerde. Dit gevolg bestond uit zielen van afgestorvenen en zeker niet van de braafsten: moordenaars, rovers, onkuise vrouwen, politici... kortom gespuis van het laagste allooi. De Christelijke overheid boog in die donkere dagen dit «germaans» verschijnsel om tot een eigen gebruik, de *«harlekijnsliederen».* Likkende, rode vlammen begeleiden nu de satan met zijn duivelschaar op hun verkenningstochten.

In het volksgebruik duiken de *«harlekijnsliederen»* ook bij minder vreesaanjagende gebeurtenissen op. Tijdens de meivieringen, bruiloften, de opening van tornooien of toneel kondigen bengelende klokjes de komst van de heer aan. Hij is nu een poetsenbakker, flirt wat met de elfjes, en huppelt wat in het rond. De harlekijn wordt aantrekkelijker voor het volk, ook al blijft het personage zijn duivelsgezicht met zwart, borstelig hoofd- en baardhaar, zijn lange tanden, grote rode mond en zijn kapmantel behouden. Hij wordt een **«vrolijke»** duivel, maar blijft een demon. Dat merken we ook in de «mysteriespelen». Speelde er in de Griekse komedie al eens een satertje mee, in de middeleeuwse theaterstukken opereren de duivels terug in groep.

Onderaan het podium — de hellemond — sarden en kwelden ze de mensen en gaven hun een *«exempel»* van wat hen te wachten stond als ze kerk en gebod niet gehoorzaamden. Kleinschaliger en niet zo pompeus als een pausbezoek maar met evenveel impakt. Omdat akteurs willen spelen, begonnen «die van beneden» allerlei truukjes te verzinnen om de aandacht te trekken. Gekkebekken en halsbrekende toeren vermaakten de mensen zodanig dat hun spel een eigen leven ging leiden en een afzonderlijke voorstelling werd, *de sotternie.* Als ekstra attraktie mochten de harlekijnen de dagen voor het eigenlijke toneelspel in de buurt de boel nog eens op stelten zetten en de mensen geld aftroggelen. Dat gebruik moet iets met een schuldig geweten te maken hebben en arme luizen, bedelaars, beulsknechten, narren — die tot dan toe slechts de edelen mochten amuseren — zagen zich geknipt voor de job. De clown of harlekijn was geen kunstenaar, hij behoorde tot het schorum.

Tears of a clown

Maar in Italië, rond de 16de eeuw, krijgen een aantal mensen uit het volkstoneel *(Commedia dell'Arte)* het idee om van de lompe, gemene harlekijn een volwaardige toneelakteur te maken. Iemand die zijn vak beheerst, een eigen identiteit bezit en zo de draak met allerlei maatschappelijke toestanden kan steken. De duivelse dierenhuid blijft aanvankelijk als vermomming bewaard, maar versobert en verandert geleidelijk tot de lappenkleding met symmetrische driehoeken in rode, blauwe, gele en groene kleuren, en het zwarte halfmakser. Enkele eeuwen blijft de «harlekijn» de enige clownsfiguur.

In de 19e eeuw ontstonden er drie nieuwe clownpersonages. De Brit Joseph Grimaldi (1779-1837) kreëerde het clownstype dat nu als het meest stereotiepe geldt: de clown met de rode neus en de grote, witgeverfde mond, de olijkerd. De clown stond toen nog altijd op het toneelpodium, maar met het populairder worden van het cirkus eigende hij zich een stukje van dit schouwspel toe. Rond 1870 stapte in Cirkus Renz te Berlijn Tom Belling de piste in. Zijn personage, *domme August,* vrolijkt nog altijd de cirkustenten op: de stuntel met de veel te ruime kleding en veel te grote schoenen. In zijn akt krijgt hij meestal de *«witte clown»* als tegen- of medespeler. De meest trieste aller clowns, voor het eerst op de planken gezet door de Fransman Debureaus, is *de Pierrot.* Hij is in zijn glinsterende outfit de intellektuele meedere van August, maar delft toch het onderspit. Hij krijgt de klappen, of beter hij voelt de klappen. Hij is er namelijk door één getekend: liefdesverdriet.

De tranen van een clown, een grotere tragiek is niet bekend. De beroemdste Hollywoodkomiek, Charly Chaplin, heeft er een meesterlijk verhaal rond gebouwd, *Limelight* (1952). Het hoofdpersonage, een music-hall clown met tanend sukses, redt een jonge ballerina van een zelfmoordpoging, leert haar terug lopen en spreekt haar moed in terwijl hijzelf van het podium gefloten wordt. Van zulke dingen krijgen we de snotter, van zulke dingen ja.

Death of a clown

De laatste decennia keert de clown terug naar zijn funktie als kweller. Alex, het ludieke jochie uit Kubrick en Burgess' *A Clockwork Orange,* verschuilt zijn makabere fratsen en sadistische uitspattingen achter een clownsoog. Robert Powell jaagt als *«Harlequin»* de lokale politieke wereld ook eventjes de schrik op het lijf en Bowie, de *«transformator par excellence»* verkleedt zich als Pierrot op zijn *Scary Monsters*-LP, een van zijn meest chaotische en onthutsende platen en het definitieve einde van zijn eksperimentele - *Low/Heroes/Lodger* — periode.

Om een clown lachen, is lachen om angst. Lachen omdat er anders een verontrustende stilte valt, lachen omdat de handeling in werkelijkheid pijn doet, lachen omdat je anders zou wenen... Clowns zijn geen entertainers, zij spelen geen komedie, zij spelen met ons.

Ronald Grossey

COSMOS CIRCUS

WALLI
BOM

